

ІСТОРИЧНІ ВІХИ СТАНОВЛЕННЯ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ТА ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ХІРУРГІЇ З ПЛАСТИЧНОЮ ТА РЕКОНСТРУКТИВНОЮ ХІРУРГІЄЮ ГОЛОВИ ТА ШИЇ

**ЖДАН В.М., ДВОРНИК В.М., АВЕТІКОВ Д.С., ЯЦЕНКО І.В.,
ІВАНИЦЬКА О.С., РИБАЛОВ О.В., ГАВРИЛЬЄВ В.М.**

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава, Україна

Перший історичний період кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї Української медичної стоматологічної академії розпочався у місті Харкові, де з 1921 року хірургічна стоматологія викладалась на кафедрах оперативної одонтології (зав.каф. проф. Гейзенберг І.С.) та приватної хірургії голови та обличчя (зав.каф. проф. Фабрикант М.Б.) Харківського медичного інституту, з 1931 року Харківського стоматологічного інституту. У 1929 році після об'єднання двох кафедр, вона отримала назву "Кафедра хірургічної стоматології". Першим завідувачем кафедри став професор Мойсей Борисович Фабрикант (1929-1951 р.р.).

В роки Другої Світової війни, під час евакуації навчального закладу у місто Фрунзе (1941-1944 р.р.), професор Фабрикант М.Б. та співробітники його кафедри (Авраїмова С.І., Злотник І.Л., Руфанов Т.І., Шепшелевич З.Г., Євзерихіна С.Д., Калашнікова Є.А.) не тільки лікували поранених фронтовиків, а й опублікували більше 30 наукових праць.

Після визволення міста Харків, кафедра повернулася в рідне місто, де Фабрикант М.Б. продовжував очолювати кафедру та активно проводив науково-педагогічну роботу. Багато його учнів успішно захистили докторські та кандидатські дисертації (Лінденбаум Л.М., Праведніков С.В., Гуткін С.З., Турецька А.Л., Шнейдер А.Л., Коробков В.І., Гузенко П.К., Заславський Н.І., Тарловський А.Я., Лісова Н.Д., Авраїмова С.І., Слущька М.М., Шор А.І., Полушкіна С.П., Іванова А.І.).

З 1951 по 1965 рік кафедру очолював професор Макар Федорович Доценко, який одночасно виконував обов'язки декана факультету.

В цей період на кафедрі пройшли спеціальну професійну підготовку Лісова Н.Д., Терьошина З.Л., Керейко І.С., Подпорінов В.І., Блошенко М.Є., Григорчук Ю.Ф., Антонова С.Н., Мозговий М.П., Богашова Л.Я., Семененко Ю.Ф., Пікенін А.М., Пікалов Л.П., П'яниця С.Т., Сидоренко В.А., Різников М.Я., Дерезенко К.М., Пастушкова Н.М., Щегельський В.Є., Чиньян Г.М., Лотошнікова Г.В., Мордовська Н.І., Шатохіна Р.М., Маслович К.І., Фатеева Л.І., Єськова А.Я., Малишева Т.К., Калмиков А.Н., Гресь М.Т., Микитенко Л.А.. Наукова тематика, яка розроблялась на кафедрі, охоплювала різні розділи хірургічної стоматології: анкілози нижньої щелепи (Коробков В.І.), підщелепні сіаладеніти та сіалодохіти при слинокам'яній хворобі (Лісова Н.Д.), лікування переломів щелеп (Керейко І.С.), ретенційні кісти слинних залоз (Терьошина З.Л.), рентгенодіагностика злоякісних пухлин верхньої щелепи (Гриценко П.Є.), вторинні деформації щелепно-лицевої ділянки при вроджених вадах губи та піднебіння (Губська А.М.). За матеріалами цих досліджень було захищено 1 докторська та 7 кандидатських дисертацій.

З 1965 по 1970 рік кафедру очолював доцент Володимир Іванович Коробков.

Наукова діяльність кафедри в цей період велась в напрямку розробок таких питань, як лікування одонтогенних норичь верхньощелепних кісток (Щегельський В.Є.), переломів нижньої щелепи (Пікалов Л.П.), невралгій трійчастого нерву (Антонова С.М.), доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень нижньої щелепи (Григорчук Ю.Ф.), вторинних

післяопераційних деформацій верхньої щелепи при вроджених вадах губи та піднебіння (Мозговий М.П.). По матеріалам цих досліджень було захищено 5 кандидатських дисертацій.

Другим етапом історії кафедри є Полтавський період, коли у 1967 році Харківський стоматологічний інститут переїздить в місто Полтаву та стає Полтавським медичним стоматологічним інститутом.

З 1970 по 1974 рік кафедру очолювала професор Ніна Денисівна Лісова. Наукова діяльність кафедри в ці роки була присвячена вивченню патології слинокам'яної хвороби (Лісова Н.Д.), діагностиці та лікуванню періоститів щелеп (Лук'янов В.Г.), абсцесів та флегмон (Козиненко Л.О.), неспецифічних паротитів (Поленічкін В.К.). Отримані результати втілились в 1 докторську та 3 кандидатські дисертації.

В ці роки на кафедрі закінчили аспірантуру та клінічну ординатуру Панасюк А.П., Федорченко А.Л., Одабаш'ян А.Л., Ляний Г.Ф., Долгіна Л.Л., Туковська В.П., Солодкий Ю.П., Козиненко Л.А., Лук'янов В.Г., Поленічкін В.К.

З 1974 по 1990 рік кафедру очолювала професор Віра Федорівна Чистякова.

Напрямки наукової діяльності кафедри в цей час були присвячені питанням клініки та лікування лімфаденітів ЩЛД у дітей (Богашова Л.Я.), медичній реабілітації хворих з сполученою травмою (Прусаков В.І.), діагностиці та лікуванню гемангіом ЩЛД у дітей (Одабаш'ян А.Л.), кістковій брешопластиці дефектів щелеп (Розколупа О.О.), лікуванню переломів нижньої щелепи (Стрюк Є.В.). В цей період було захищено 5 кандидатських дисертацій. Через аспірантуру та клінічну ординатуру пройшли навчання - Соломін О.І., Ахмеров В.Д., Сатановський М.А., Карасюнок Є.А., Розколупа О.О., Ванякін Є.Є., Абдукадіров А.А., Соколова Н.А., Марченко В.М., Прусаков І.А.

С 1990 по 2010 рік кафедру очолював професор Олег Васильович Рибалов. Головними напрямками наукових досліджень кафедри стали питання діагностики та лікування патології слинних залоз (Ткаченко П.І., Яценко І.В., Борисова О.В., Гуржий О.В., Андріянова О.Ю., Митченко В.І., Саяпіна Л.М., Смаглюк В.І., Скікевич М.Г., Гаврильєв В.М.), травматичних пошкоджень ЩЛД (Карасюнок Є.О., Волошина Л.І.), злоякісних пухлин ЩЛД (Соколова Н.А.), захворювань скронево-нижньощелепного суглобу (Стоян О.Ю., Москаленко П.О.), запальних процесів щелепно-лицевої ділянки у дітей (Ткаченко П.І.), периферійних уражень лицевого нерву (Іваницька О.С.), профілактики запальних ускладнень (Ахмеров В.Д.).

За цей період аспірантуру, магістратуру та клінічну ординатуру закінчили – Яценко І.В., Дубровина (Борисова) О.В., Смаглюк В.І., Смажило С.М., Саяпіна Л.М., Стоян О.Ю., Чепуров П.Ю., Волошина Л.І., Маврищев К.П., Левченко Н.В., Панькевич А.І., Облап М.В., Абу Хамда Іхаб, Амір Хусейн Хасан, Бойко О.В., Гречко А.В., Дьоміна С.І., Ейд Мухамед, Мухамед Аббас.

З вересня 2010 року кафедрою завідує професор Аветіков Давид Соломонович.

Сьогодні до наукових напрямків роботи кафедри добавилися питання пластичної, реконструктивної та косметичної хірургії голови та шиї. За останні роки на кафедрі пройшли підготовку 11 магістрів (Хотами Хорасами, Гутник А.А., Стебловський Д.В., Трапова Х.О., Анмар Халаф, Талаш Р.В., Хлановська (Саркісян) О.С., Дроздов М.В., Каплун Д.В., Короленко І.О., Веретильник А.В.), 7 аспірантів (Москаленко П.О., Ставицький С.О., Скрипник В.М., Ву Вьет Куонг, Кофман (Гутник) А.А., Стебловський Д.В., Лоза (Трапова) Х.О.), 49 клінічних ординаторів, захищена 1 докторська та 8 кандидатських дисертацій. На кафедрі продовжує навчання 4 аспірантів та 5 клінічних ординаторів.

Результати науково-педагогічної діяльності співробітників кафедри за останні 20 років оприлюднено у більш ніж 100 доповідях на міжнародних та всеукраїнських конференціях та з'їздах, 220 наукових статтях, 12 монографіях, 55 патентах, 7 нововведеннях та 18 інформаційних листах. За ці роки кафедрою видано 8 підручників та 43 навчальних посібника.

Колектив кафедри продовжує удосконалювати якість підготовки спеціалістів з вищої медичної освіти. Згідно сучасних вимог Вищої школи, кафедра змінює форми та методи навчального процесу, що сприяє підвищенню якості наукової та педагогічної майстерності викладачів, збільшує ефективність лікувальної роботи.

Список використаних джерел

1. Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї ВДНЗУ «УМСА» - 45 років Полтавського періоду в цифрах та фактах / І. В. Яценко, Д. С. Аветіков, О. В. Рибалов, Л. Я. Богашова // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 2, Т. 1(107). – С. 23–24.
2. Рыбалов О. В. Становление хирургической стоматологии и челюстно-лицевой хирургии в Украинской медицинской стоматологической академии / О. В. Рыбалов, И. В. Яценко // История стоматологии : матер. III-Всероссийской конф. с междунар. участием. – Москва : МГМСУ, 2009. – С. 128–129.
3. Становлення Харківсько-Полтавської школи хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії / О. В. Рибалов, Д. С. Аветіков, І. В. Яценко [та ін.] // Сучасні досягнення стоматологічної науки, практики та освіти : матер. наук.- практи. конф. присвяч. 35-річному ювілею стоматологічного фак-ту ХНМУ. – Харків, 2013. – С. 117–121.

КАФЕДРА ХИРУРГИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ В 80-ГОДЫ

(из книги «Чтоб не хотелось покою»)

РУЗИН Г.П.

Харьковский национальный медицинский университет, г. Харьков, Украина

В Ташкенте в мае 1981 г. на Всесоюзном съезде стоматологов произошла важная встреча, изменившая мою жизнь. На завтра после моего доклада, в перерыве, профессор Э.С. Тихонов подозвал меня и представил крупной рослой женщине, профессору Чистяковой Вере Федоровне, которая заведовала кафедрой хирургической стоматологии в Полтавском медицинском стоматологическом институте (ПМСИ). Стоматологических институтов в Советском Союзе на то время было два – ММСИ и ПМСИ.

– Геннадий, вот Вере Федоровне нужен в Полтаве доцент на кафедру, – сказал Э.С.

– Ваше выступление интересно. Какой у вас стаж, что кончали? – последовали вопросы Веры Федоровны. Я коротко рассказал о себе.

– Я думаю, что меня устроит ваша кандидатура. Позвоните мне в конце мая, я согласую с руководством и попрошу объявить конкурс.

Ведь это был один из старейших стоматологических институтов страны, основанный в 1922 году, имеющий великолепную клиническую и теоретическую базу, переведенный из Харькова, фактически, на пустое место.

Надо отдать должное руководителям перенесенного мановением руки ВУЗа ректорам: профессору Н.Д. Лесовой, профессору В.А. Дельве, особо профессору С.Н. Скрипникову, прошедшему в создании этого учебного заведения путь от секретаря парткома до ректора, сменив В.А. Дельву. Им на пустом месте удалось создать, запустить в жизнь и развить сейчас уже известную не только в Украине Украинскую медицинскую стоматологическую